

بررسی مشارکت شهروندان در بهسازی و نوسازی بافت فرسوده باقرشهر با تأکید بر الگوی تجمیع

مسعود یوسف نژاد^۱، پروانه زیویار^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری دانشگاه یادگار امام (ره) واحد شهری masoudyousefnejad48@gmail.com

۲- پروانه زیویار استادیار برنامه ریزی روستایی دانشگاه یادگار امام (ره) واحد شهری p_zivyar@yahoo.com

چکیده

شهری در واقع محلات با هویت و با ارزش شهرها می باشد که بیش از نیمی از مساحت شهرها را تشکیل می دهد. بافت های فرسوده شهرها علیرغم موقعیت ممتاز و تعلق خاطر اهالی آن به لحاظ فرسودگی و عدم استحکام در برابر زلزله کمترین مقاومتی را ندارند. نتایج به دست آمده از در بررسی ابعاد کیفیت محیط بافت فرسوده نتایج مطالعات در بررسی نقش مشارکت شهروندی در اجرای طرح بهسازی و نوسازی در محله شهید قره باغی تبریز نشان داد که رابطه معناداری بین اجرای طرح های نوسازی و بهسازی بافت فرسوده شهری با مشارکت شهروندی در کوی شهید قره باغی وجود دارد. در مقابل رابطه معناداری بین رویکرد توانمندسازی و اجرای طرح نوسازی و بهسازی وجود ندارد. توجه به متغیر مشارکت شهروندان و رویکرد توانمندسازی و اعمال آن در تصمیمات باعث افزایش روند نوسازی و بهسازی در کوی شهید قره باغی خواهد شد (۱).

فرآیند طرح نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده شهری با تأکید بر الگوی تجمیع از جمله طرح هایی است که مشارکت شهروندی و عمومی در اجرای آن نقش بسزایی دارد. هدف از تحقیق حاضر ارزیابی فرآیند نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده با تأکید بر الگوی تجمیع در منطقه باقرشهر می باشد. از روش تحقیق توصیفی همبستگی جهت گردآوری داده ها استفاده شد. جامعه آماری شامل تمامی شهروندان باقرشهر بودند که از طریق فرمول کوکران ۱۹۰ نمونه تعیین گردید و لیکن در نهایت تعداد ۱۹۰ پرسشنامه گردآوری شد. جهت تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS تحت ویندوز استفاده گردید. یافته ها حاکی از آن است که ۴۶/۳ درصد پاسخ گویان نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده را به صورت انفرادی می خواهند انجام دهند و اصلاح معابر بیشترین نقش را در نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده داشته و اجرای طرح های بهسازی کمترین رتبه را در نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده داشته است. مشارکت شهروندان از عوامل مؤثر در بهسازی و نوسازی بافت فرسوده باقرشهر با تأکید بر الگوی تجمیع است.

واژه های کلیدی

نوسازی، بهسازی، بافت های فرسوده، باقرشهر، تجمیع، مشارکت

مقدمه

در مقاله ای تحت عنوان «بررسی نقش سرمایه اجتماعی در نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده موردی شهر سردشت» در قالب الگوی نوسازی و بهسازی بافت فرسوده به این نتیجه رسیدند که مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تعاون و همیاری دارای رابطه ی معنادار با نوسازی و بهسازی بافت فرسوده محلات و علاقه به جامعه، روابط خانوادگی و دوستان به دلیل ارتباط ضعیف با نوسازی و بهسازی معنادار نیست (۱۱).

اوزلم گزی (۲۰۰۹) به بررسی راهکارهای بهسازی و باززنده سازی نواحی مسکونی غیر معمور و فرسوده در شهر آنکارا میپردازد و باز زنده سازی و نوسازی این مناطق را راهبردی فضایی برای هویت بخشیدن به ساکنین این مناطق و افزایش تجهیزات مورد نیاز شهروندان میدانند (۱۴).

مشارکت جوامع روستایی را به منظور استفاده بهینه از منابع موجود در روستا، یک راه اساسی در اجرای اولویت های توسعه روستایی می داند (۱۷). تأکید بر مشارکت اجتماعات روستایی را گامی در جهت

فرآیند طرح نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده شهری با تأکید بر الگوی تجمیع از جمله طرح هایی است که مشارکت شهروندی و عمومی در اجرای آن نقش بسزایی دارد. بافت های فرسوده شهری به مرور زمان و در اثر عوامل طبیعی و اجتماعی و مشکلات محیطی همچون فقدان و ضعف شبکه های زیر ساختی و ضعف شبکه های دسترسی و عدم نفوذپذیری برای حرکت سواره رو کمبود خدمات عمومی و رفاهی دچار فرسودگی شده اند اما همچنان این بافت ها به دلیل وجود ارزش های اجتماعی و کالبدی همچون نزدیکی به مرکز شهر وجود عناصر با ارزش معماری، وجود نوعی حس تعلق در میان ساکنان اصلی آن مورد توجه بوده و احیای این مناطق با تأکید بر الگوی تجمیع ضروری است. به تعبیر دیگر بافت های فرسوده